

*Franjo Prot
Kristina Radić*

Originalni znanstveni rad

STAV STUDENTICA I STUDENATA KINEZILOŠKOG FAKULTETA PREMA BORILAČKIM SPORTOVIMA

1. UVOD

Preferencije i izbor sporta pod utjecajem su većeg broja činitelja među kojima: i općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu, i specifičnog stava prema određenoj skupini sportova ili određenom sportu. Opći i specifični stavovi mogu biti odlučujući medijatori od kojih zavisi učinkovitost nastave i treninga. Izučavanju ovih i sličnih problema prethodi konstrukcija pouzdanih i valjanih mjernih instrumenata. Tako Mraković (1970.) konstruira skalu K1 općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu koju dorađuju i prilagođavaju studentskoj populaciji Bosnar i Prot (1993.). Stavu prema borilačkim sportovima, na primjer, također se poklanja pozornost, pa Bosnar, Sertić i Prot 1996. konstruiraju jednu kratku kineziometrijski pouzdanu i valjanu skalu od svega 20 čestica. Ovo omogućuje da se postavi i riješi problem utvrđivanja međugrupnih razlika u razini stava prema borilačkim sportovima, razini općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu, i stupnju njihove nezavisnosti. Stoga je problem ovog rada da se pod specifičnim uvjetima izbora uzorka ispitanika utvrde te razlike kontrolirajući razinu općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu.

2. METODE

Istraživanje je provedeno na uzorku 264 ispitanika, 87 studentica i 177 studenta Kineziološkog fakulteta. Razina stava prema borilačkim sportovima određena je Skalom stava prema borilačkim sportovima SBS1 Bosnar, Sertić i Prot (1996.) koja je oblikovana kao anketni upitnik s 20 čestica Likertovog tipa rasponom odgovora u čestica od 1 do 5, s mogućim najnižim rezultatom od 20 bodova, koji odgovara krajnje negativnom stavu i najvišim rezultatom od 100 bodova, koji odgovara krajnje pozitivnom stavu prema borilačkim sportovima. Razina općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu određena je poboljšanom skalom K1 (Mraković, 1970.; Bosnar i Prot 1993.; Prot i Bosnar, 1994.) prilagođenom populaciji studenata kinezioloških fakulteta. Povećanjem raspona mogućih odgovora u svakoj od 30 čestica na Likertovoj skali od pet stupnjeva mogući rezultati nalaze se u rasponu od 30 do 150 bodova. Niži rezultati odgovaraju negativnom stavu, a viši rezultati odgovaraju pozitivnom stavu prema tjelesnom vježbanju i sportu. Prikupljanje podataka je provedeno na

istospolnim skupinama od po 20 do 30 ispitanika, studenata. Uvjeti i provedba mjerenja bili su primjereni dobivanju objektivnijih rezultata ispitanika.

Razlike između studentica i studenata u stavu prema borilačkim sportovima i općem stavu prema tjelesnom vježbanju i sportu utvrđene su jednofaktorskom analizom varijance.

Parcijalizacija općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu iz stava prema borilačkim sportovima izvedena je regresijskim postupkom u standardiziranom prostoru.

3. REZULTATI I RASPRAVA

Rezultati su predloženi u Tablici 1.:

U tablici su predstavljeni deskriptivni parametri: prosječne vrijednosti, standardne devijacije, minimalni rezultat i maksimalni rezultat razine općeg stava prema sportu (OSSUM), stava prema borilačkim sportovima (SBSSUM), i razine stava prema borilačkim sportovima (SBSCLE) iz kojeg su parcijalizirane vrijednosti mjere općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu za studentice (2), studente (1) i ukupni uzorak (total), zajedno s odgovarajućim rezultatima analize varijance izloženim pripadajućim F testom (ANOVAF) i njegovom značajnošću (ANOVA sig.)

Tablici 1. su deskriptivni parametri: prosječne vrijednosti, standardne devijacije, minimalni rezultat i maksimalni rezultat razine općeg stava prema sportu (OSSUM), stava prema borilačkim sportovima (SBSSUM), i razine stava prema borilačkim sportovima (SBSCLE) iz kojeg su parcijalizirane vrijednosti mjere općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu za studentice (2), studente (1) i ukupni uzorak (total), i rezultati analize varijance s pripadnim F testom (ANOVAF) i njegovom značajnošću (ANOVA sig.)

		N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Minimalni rezultat	Maksimalni rezultat	ANOVA F	ANOVA sig.
SBSSUM	1	177	76.9718	12.11237	33.00	100.00		
	2	87	70.8276	14.54600	39.00	99.00		
	Total	264	74.9470	13.25664	33.00	100.00	13.107	0.000
OSSUM	1	177	116.1299	15.21289	72.00	147.00		
	2	87	112.2989	13.09901	82.00	136.00		
	Total	264	114.8674	14.63684	72.00	147.00	4.042	0.045
SBSCLE	1	177	.136	.924	-3.125	2.139		
	2	87	-.278	1.088	-2.685	1.810		
	Total	264	.000	.998	-3.125	2.139	10.420	.000

Na ukupnom rezultatu, koji je određen kao jednostavna suma rezultata u česticama za skalu stava prema borilačkim sportovima, utvrđeno je da se studentice s prosjekom od 70 bodova i standardnom devijacijom od 14 bodova značajno razlikuju od studenta čiji je prosjek 77 bodova, a standardna devijacija 12 bodova (Tablica 1.). Dobivena je relativno visoka F vrijednosti uz vjerojatnost da se to dogodilo slučajno koja je manja od jedan promil ($F = 13.11$, $p < 0.01$). Dobivene se razlike mogu pripisati manjim dijelom razlika u općem stavu prema sportu, a većim dijelom prisutnosti rodnog stereotipa prema borilačkim sportovima u našoj populaciji.

Istodobno, na ukupnom rezultatu, koji je određen kao jednostavna suma rezultata u česticama za skalu općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu borilačkim sportovima, utvrđeno je da se studentice s prosjekom od 112 bodova i standardnom devijacijom od 13 bodova gotovo i ne razlikuju značajno od studenta čiji je prosjek 116 bodova, a standardna devijacija 15 bodova (Tablica 1.). Dobivena je relativno niska F vrijednost, uz vjerojatnost da se to dogodilo slučajno, koja je manja od jedan promil ($F = 4.04$, $p < 0.01$). Dobivene manje razlike, u općem stavu prema tjelesnom vježbanju i sportu, mogu se pripisati specifičnosti uzorka ispitanika na kojem je provedeno ovo istraživanje, jer radi se o ispitanicima usmjerenim prema kineziološkom iskustvu koji su istodobno i natprosječno kineziološki aktivni.

Korelacije između mjere općeg stava prema sportu i stava prema borilačkim sportovima od 0.225 je niska i značajna, te pokazuje nezavisnost stava prema borilačkim sportovima od općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu kod studentica i studenata Kineziološkog fakulteta. U postupku parcijalizacije ovim se omogućuje neutralizacija samo 5% varijabiliteta općeg stava iz stava prema borilačkim sportovima kod ispitanika s izrazito pozitivnim stavom prema sportu.

Na ukupnom rezultatu, koji je sada određen kao standardizirani rezultat jednostavne sume rezultata u česticama za skalu stava prema borilačkim sportovima iz kojeg je parcijaliziran utjecaj općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu, pa restandardiziran, utvrđeno je da se studentice s prosjekom od -0.278 standardiziranih vrijednosti i standardnom devijacijom od 1.09 značajno razlikuju od studenta čiji je prosjek 0.136 bodova, a standardna devijacija 0.92 (Tablica 1.). Dobivena je relativno visoka F vrijednosti, uz vjerojatnost da se to dogodilo slučajno, koja je manja od jedan promil ($F = 10.42$, $p < 0.01$). Dobivene se razlike, u ovom slučaju, mogu pripisati jedino razlikama u stavu prema borilačkim sportovima, kako ga određuje primijenjeni mjerni instrument. Možemo utvrditi da je parcijalizacija općeg stava prema tjelesnom vježbanju regresijskim postupkom izvedena eksplicitno, a izborom uzorka ispitanika implicitno. Dobivene razlike mogu se pripisati prisutnosti stereotipa prema borilačkim sportovima u našoj populaciji (Bosnar, Sertić, i Prot 1999.; Busch, Bosnar, Sertić, i Prot, 1999.; Prot, Bosnar i Štimac, 2002.; Radić, 2003.), čija se prisutnost odražava i na subpopulaciji kandidatkinja i kandidata koji se upisuju na studij na Kineziološkom

fakultetu. Ove razlike nije neutralizirala ni sustavna praktična i teorijska izobrazba elemenata tehnike i taktike borilačkih sportova (rvanje, judo, karate) predviđena nastavnim planom i programom studija.

4. ZAKLJUČAK

Na ukupnom rezultatu, koji je određen kao jednostavna suma rezultata u česticam skale stave prema borilačkim sportovima, utvrđeno je da se uzorak od 87 studentica s prosjekom od 70 bodova i standardnom devijacijom od 14 bodova značajno razlikuju od uzorka od 177 studenata čiji je prosjek 77 bodova, a standardna devijacija 12 bodova. Dobivene razlike pripisane su manjim dijelom razlikama u općem stavu prema sportu, a većim dijelom prisutnosti stereotipa prema borilačkim sportovima u našoj populaciji.

Niska korelacije između mjere općeg stava prema sportu i stava prema borilačkim sportovima od 0.225 omogućuje parcijalizaciju samo 5% varijabiliteta općeg iz stava prema borilačkim sportovima kod ispitanika s izrazito pozitivnim stavom prema sportu.

Razlike u razini stava prema borilačkim sportovima, nakon parcijalizacije vrijednosti mjere općeg stava prema tjelesnom vježbanju i sportu, također su značajne. Dobivene F vrijednosti ($F = 10.42$, $p < 0.01$) i pripadne značajnosti pokazuju da se dobivene razlike većim dijelom mogu pripisati prisutnosti stereotipa prema borilačkim sportovima u našoj populaciji. Ovim je potvrđena primjenjivost ove skale u određivanju razine stava prema borilačkim sportovima i u uvjetima kada su ispitanici usmjereni prema kineziološkom iskustvu i nadprosječno kineziološki aktivni, pa i onda kada su svi ispitanici prošli sustavnu praktičnu i teorijsku izobrazbu elemenata tehnike borilačkih sportova.

S obzirom na sve specifičnosti uzorka ispitanika, na kojem je provedeno ovo istraživanje, utvrđeno je da su prisutne značajne razlike u razni stava prema borilačkim sportovima kod studenata i studentica Kineziološkog fakulteta i da su one posljedica razlike u razini stava prema borilačkim sportovima u našoj populaciji koji ukazuje na prisutan rodni stereotip prema borilačkim sportovima u našoj populaciji.

5. LITERATURA

1. Bosnar, K. i F. Prot (1993.): Prilagodbe skale K1 stava prema športu populaciji studenata kinezioloških fakulteta. Zbornik „2. Ljetna škola pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske”. Rovinj 64 – 68.
2. Bosnar, K., Sertić, H., i Prot, F. (1996.): Konstrukcija skale za procjenu stava o borilačkim sportovima. Zbornik radova „5. ljetna škola pedagoga fizičke

- kulture Republike Hrvatske”. Findak, V., (ur.). Zagreb: Savez pedagoga fizičke kulture, 73 – 75.
3. Bosnar, K., Sertić, H., i Prot, F. (1999.): Razlike u stavu prema borilačkim sportovima djevojčica i dječaka, učenika viših razreda osnovne škole. *Kineziologija za 21. stoljeće*. Milanović, D. (ur.). Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, 123 – 125.
 4. Busch, T., Bosnar, K., Sertić, H., i Prot, F. (1999.): Stav prema borilačkim sportovima nastavnika osnovne škole, *Kineziologija za 21. stoljeće*. Milanović, D., (ur.). Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, 126 – 128.
 5. Fiolić, N. (1984.): Razlike u stavovima prema sportu između dječaka i djevojčica. *Diplomski rad*, Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb.
 6. Mraković, M. (1970.): Tjelesno vježbanje kao faktor redukcije maloljetničke delikvencije. *Disertacija*. Fakultet za fizičko vaspitanje, Beograd.
 7. Prot, F., Bosnar, K. i Sertić, H., (1999.): Metrijske karakteristike skale stava prema borilačkim sportovima kod dječaka viših razreda osnovne škole. *Kineziologija za 21. stoljeće*. Milanović, D., (ur.). Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, 461 – 463.
 8. Prot, F., K. Bosnar and D. Štimac (2002.) . Classification validity of the scale of attitudes toward martial arts. In Milanović D.and F. Prot (eds.) (2002). *Kinesiology - New perspectives. Proceedings Book of 3rd International Scientific Conference*, Opatija, Faculty of kinesiology University of Zagreb, 617 – 620.
 9. Radić, K. (2003.) Razlike u stavu prema borilačkim sportovima studentica i studenata kineziološkog fakulteta. *Diplomski rad*. Kineziološki fakultet, Zagreb.
 10. Sertić, H., Prot, F. i Bosnar, K. (1999.): Metrijske karakteristike skale stava prema borilačkim sportovima kod djevojčica viših razreda osnovne škole. *Kineziologija za 21. stoljeće*. Milanović, D., (ur.). Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, 467 – 469.

Prikazani rezultati proizašli su iz znanstvenog projekta 034-034-2618-222 (Razvoj algoritama za testiranje multivarijantnih strukturalnih hipoteza), provedenog uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, voditelj prof.dr.sc. Franjo Prot.
